

معرفی گیاه دارویی زعفران جهت توسعه کشت در استان قم

تهیه و تنظیم: حسین باقری^۱ - محمدرضا مرادی^۲ - سید مهدی ادنانی^۱

۱- عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قم

۲- کارشناس ارشد مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قم

مشخصات گیاهشناسی زعفران (*Crocus sativus*)

یکی از گیاهان تیره زنبق که منشا این گیاه را ایران ذکر کرده‌اند. گیاهی است علفی و چند ساله با پیازی کوتاه، مدور، سخت و توپر به رنگ سفید که توسط پوششی از الیاف قهوه‌ای رنگ و شبکه مانند پوشیده شده است. وزن پیازها متفاوت و از ۰/۵ تا ۶۰ گرم متغیر است. ارتفاع گیاه بین ۱۵ تا ۲۰ سانتی متر است. گل‌ها معمولاً اوایل پاییز و برگ‌ها بعد یا هم‌زمان با ظهور گل‌ها، ظاهر می‌شوند. زعفران گیاهی عقیم بوده و بذری تولید نمی‌کند.

ترکیبات شیمیایی و خواص دارویی

مواد موثره زعفران از سه هتروزید به نام پیکرورتین، پیکروکروسین و کروسین تشکیل شده است. عمده‌ترین ترکیب اسانس را سینیول تشکیل می‌دهد. از کلاله زعفران در منابع مختلف به عنوان ماده دارویی، معطر و فرح بخش و شادی

قم - بلوار غدیر - ساختمان جهاد کشاورزی - مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی - صندوق پستی ۱۹۵

تلفنخانه: ۳۲۱۲۶۱۰۱ فاکس: ۳۲۸۵۸۳۴۰ تلفن مستقیم: ۳۲۱۲۶۴۷۰

آفرین، ذکر کرده‌اند. همچنین به عنوان محرک اشتها و هضم کننده غذا و معالجه دل درد و سرفه مورد استفاده قرار می‌گیرد. از عطر و رنگ زعفران در صنایع غذایی استفاده می‌شود.

نیازهای اکولوژیکی

زعفران گیاهی نیمه گرمسیری و کم توقع است. در مناطقی که دارای زمستانهای ملایم و تابستانهای گرم و خشک است به خوبی می‌روید. فصل رویش از اوایل مهر ماه شروع شده و تا اواخر اردیبهشت سال بعد، ادامه دارد. در طول فصل رویش به آفتاب فراوان و درجه حرارت بالا نیاز دارد. خاکهای غیر شور، حاصلخیز و با بافت متوسط خاکهای مناسبی برای کشت زعفران است. زعفران از نظر نیز آبی گیاهی کم توقع بوده و زمان آبیاری نیز موقعی می‌باشد که گیاهان دیگر به آب نیاز ندارند. حداقل دمای تحمل زعفران ۲۰- درجه سانتی گراد و حداکثر دمای تحمل آن ۴۷ درجه می‌باشد. این گیاه شوری تا ۶۰۰۰ دسی زیمنس را می‌تواند تحمل کند و دارای نیاز آبی حدود ۳۵۰۰ متر مکعب در هکتار می‌باشد.

مناطق مناسب کشت زعفران در استان قم

زعفران گیاهی است که نیاز آبی کمی داشته و در عین حال درجه حرارتهای بالا و یا پایینی که در استان قم اتفاق می‌افتد را به خوبی تحمل می‌کند. در ضمن در مقابل شوری نیز تاحدی مقاوم است. با این تفصیل می‌توان گفت که این گیاه قابلیت کشت در اکثر مناطق استان قم بجز مناطق شور (بخش قنوات) را دارد.

کاشت، داشت و برداشت

بهترین زمان کاشت پیاز زعفران در فصل خزان گیاه بوده که از اواخر خرداد تا اوایل شهریور می‌باشد. پیازها باید درشت و عاری از هر گونه بیماری باشند و قبل از کاشت پیازها را با قارچ کش مناسب مثل سرزان، تری‌تیزان و گرانوزان ضد عفونی کرد. از آنجایی که بوته زعفران کوتاه است زمینه برای رشد علفهای هرز فراهم است و باید مزرعه را وجین کرد. در استان قم برداشت زعفران به صورت دستی و در مهر و آبان انجام می‌شود. بهترین ساعت برداشت زعفران در ابتدای روز قبل از طلوع آفتاب و قبل از باز شدن کامل گل‌ها، می‌باشد.